

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

3483

24547

24548

24549

24550

891.71

9.83

2003

6108

ՀԼԶ. ՅԵՂ. ՍՕՑ. - ԴԵՄՕԿ. Կ. - ԹԻԻՆ

Պրոզասարիներ թոշոր երկրի երի՛ միացի՛

3213

ԱԶԳԵՐԻ ՄԱՅԻՍԵԱՆ
ՏՕՆԸ

Հրատ. «ԸՆԿԵՐ» Մասնատիրի

No. 4

Թարգմ. Ահրիման

ԸՈՒՍԶՈՒՔ

Տպարան «Վերածնունդի»-ի

1904

Ա.Ղ.ԳԵՐԻ ՄԱՅԻՍԵԱՆ ՏՕՆԸ^{*)}

Այո, մեր աչքերի առաջ զարթու-
մըն է կատարուում, ազգերի մեծ զարթ-
նումը: Եւ միայն բանաստեղծներն ու
երազողները չեն, որ ազգերին աւե-
տում են «նայիսեան մեծ տունը»: Իրա
մասին խօսում են Եւ սառն մարդիկ,
գիտութեան զգաստ մարդիկ, — քննա-
դատներն, որոնք, սուր զանակով բաց
են անում ազգերի անտեսական կեան-
քի օրէնքներն ու շարժիչ ոյժերն Եւ
սովորեցնում են, յուսով են, որ կը-
գայ «նայիսեան մեծ տունը», որը ճնշ-
ւած մարդկութեանը կը բերէ ազա-

^{*)} Գերմանական 1898 թւի «Մայիս-
եան թերթիկ»-ից (տես «Жизнь» 1902
թ. մայիսեան համարը):

50354-ահ

37078-66

տութիւն, բաղդաւորութիւն, երջանկութիւն, առողջութիւն եւ կենսական նոր ոյժեր :

Բայց մայիսեան մատաղ առաւօտը միանգամից չէ գալիս : Չէ՞ որ բնութեան մէջ էլ նրանից առաջ գայիս է թեթեւ, աղօտ աղջամուղջը՝ հեռաւոր հորիզոնի վրայ, գիշերւայ լուսատուներն աւելի եւ աւելի են աղօտանում եւ քիչ-քիչ երեւան է գալիս մէկ լուսաւոր շրջան՝ արեգակի գալուստն աւետող : Մէկ տեղ արդէն կամաց ճշուտ դում է թռչնակը, կարծես երազի մէջ, նման բանաստեղծի, որը նախազգում է համաշխարհային պատմութեան դարձի գալուստն ու ողջունում այդ նոր դարագլուխը իւր դեռ թոյլ երգով : Հորիզոնի վրայ սկսում են բռնկւել լոյսի թոյլ, աղօտ շերտեր, թեթեւ ամպիկները բարձր երկնակամարի վրայ ներկւում են ծիրանի գոյնով եւ, օդը գեղեցիկ դայլայլիկնե-

րով լցնելով, արտոյտը նոր ցանած արտերից թռչում է դէպի երկինք՝ արեգակին դիմաւորելու : Եւ ահա, վերջապէս, յայտնւում է աշխարհիս երեսին կեանք պահպանող մեծ լուսատուն՝ կարմիր ու փայլուն՝ բայց սառն : Մատաղ օրը վառեց իւր ջահերը, նրանք արդէն փայլում են ու լուսաւորում, բայց դեռ չեն տաքացնում : Սակայն արեգակը բարձրանում է աւելի եւ աւելի, վեր ու նրա ճառագայթները սկսում են արդէն տաքացնել եւ զարթեցնել կեանքն այնտեղ, ուր քունն արհեստական մահ է առաջացրել : Լեռների բարձունքներն այլևս են ու բոցավառւում : հովիտներում կծկւում է մառախուղն՝ իզուր աշխատելով գիշերւայ թագաւորութիւնը պաշտպանել վերահաս օրից, ապարդիւն են նրա ջանքերը : յաղթական կերպով բարձրանում է արեգակն եւ մառախուղները քչում է դէպի

անդունդներն ու կիրճերը, ուր չեն
 թափանցում իւր ճառագայթները :

Ազգերի՛ վրայ էլ ծանրացած է մը-
 քայլ, մութ գիշերն, որը չէ ուղում
 յետ նահանջել, հեռանալ: Տգլտութիւ-
 նըն ու նախապաշարմունքը մաքերը
 դեռ պահում են գերութեան մէջ, ազա-
 հութիւնն ու փառասիրութիւնը դեռ
 լցւում են սրտերը, նախանձն ու ան-
 համաձայնութիւնը դեռ չեն թոյլ տա-
 լիս զարգացնելու մարդասիրութիւնը:
 ոյժը դեռ եւս ճնշում է իրաւունքն ու
 պատերազմական պատրաստութիւննե-
 րը դեռ լափում են ժողովրդային ա-
 մենալաւ ոյժերը, մարդիկ դարձեալ
 մոռանում են: Երկրային կեանքը՝ հա-
 ւատարով երկինքի առատգեղական թա-
 գաւորութեանը, դեռ մէկ քանի հա-
 ըուստների շոայլութիւնը մասսանե-
 րի աղքատութեամբ է ստեղծւում: դեռ
 գիտութեան եւ արեւստի աղբիւրները
 մի՛ միայն հարուստներին են մատչելի:

դեռ երիտասարդութիւնն ու գեղեց-
 կութիւնը վաճառում են փայլուն
 ոսկու համար եւ մարդկային հարիւ-
 րաւոր կեանքեր զոհերի նման ընկ-
 նում են՝ շահի յետեւից վաղելիս: Եւ
 դեռ էլի միլիոնաւոր մարդիկ այդ ամ-
 բողջ անիքաւութիւնն ու միան-
 զամայն թշւառ գոյութիւնը շարունա-
 կում են մէկ ինչ որ անփոփոխելի եւ
 անհրաժեշտ բան համարել: Արդա՛րեւ
 — ի՛նչ սոսկալի գիշեր է: Եւ ի՛նչ
 զարհուրելի հրէշ է այդ հին աշխարհը,
 — կէսը հիանալի կին, միւս կէսը՝ ա-
 մենի գազան, օձի մարմնով եւ վագրի
 ճանկերով:

Սակայն դրա դէմ արդէն դուրս է
 գալիս թշնամին եւ նրա հետ կուի է
 բռնւում: Նա պրօլետարիատն է, որն
 ամէն օր մէկ կտոր հացի համար ըս-
 տիպւած է մահի աչքերի մէջ նայել:
 որն իջնում է վտանգներով լի հորե-
 րը, կառավարում վիթխարի եւ ան-

խիղճ, հրէշ-մեքենաները՝ պատրաստ պատառ-պատառ անելու նրան, ամենափոքր անզգուշութեան դէպքում, որը ղեկավարում է չոգեչարժն ու ոչ-ամուր նաւերով ամէն տեղ տանում աշխարհի հարստութիւնը՝ փրփրացող ծովի վրայով, արեգակի հրային ճառագայթների տակ իւր քրտինքով ու ոտքում է արտերը կամ, կուսցած ջուր-հակի դաղգեհանի վրայ, մեռնում սովի աստիճանական մահով, նա՛ է, որ համարձակ կուր է դուրս եկել եւ փորձում է յաղթահարել իւր մահաբեր թշնամուն։ Նրան սպասում է ծա՛նր, օրհասական մարտ։ Բայց նրա ելքի մասին կասկած չէ կարող լինել։ Քայլ առ քայլ նա յետ է մղում իւր հակառակորդին, — առանց ուշադրութիւն դարձնելու վերքերին, որոնք հասցնում է իրեն վայրենի կենդանին իւր թաթերի հարածներով, առանց նայելու շղթաներին, որոնցով դարձեալ

նորից ու նորից աշխատում են կապկապել նրա անդամները։ Վերջ ի վերջոյ հին աշխարհն այնուամենայնիւ պէտք է անհետանայ իւր բոլոր սարսափներով՝ անցեալի տնդուհուհում, վերջ ի վերջոյ երկրագունտը պէտք է ազատէ բոլոր խաւար ոյժերից եւ մատաղ, գեղեցիկ առաւօտը կը լուսանայ ամբողջ մարդկութեան համար։

Մինչ այդ երջանկութեան օրը մեզ դեռ երկար ճանապարհ է սպասում։ Դեռ նրա առաջին կարմրութիւնն է երեւում ու ընկնում լիռների բարձրութիւնների վրայ, իսկ հովիտներում մառախուղը դեռ իւր վերջին, օրհասական կոլուն է մղում, բայց մայրսեան իւրաքանչիւր տօնի հետ էլ գիտակցութեան արեգակն աւելի եւ աւելի է վեր բարձրանում։ Մայրսեան իւրաքանչիւր նոր տօն զօրացնում է եղբայրական միութիւնը բոլոր ազգերի բանուորների մէջ եւ խա-

ւարի թագաւորութիւնը կօրցնում է
իւր ոյժը: Լեռները կատարները ներկ-
ւած են արդէն ծիրանի դոյնով, բայց
դա այս աշխարհի մեծերի ծիրանին չէ,
ո՛չ, դա ազատութեան ծիրանին է,
դա — հաւասարութեան եւ մարդասի-
րութեան դրօշն է, որ ծածանւում է:
Կը գայ առաւօտն եւ ուրախալի լուր
կրտարածէ «Մայիսեան մեծ Տօնի» մօ-
տենալու մասին:

Դէ՛հ, կուենք անդադար, որպէսզի
չուտ հասնէ այդ օրը, — կատարեալ,
արեղակային, մայիսեան ուրախ օրը:

Վ Ե Ր Ջ

20

U.S.

Truff

3483

24547

24548

24549

24550

2013

